

можливостей їх модернізації на засадах ресурсозбереження. Це обумовлено тим, що, за даними Департаменту житлово-комунального господарства Донецької облдержадміністрації, має місце висока зношеність водопровідних та каналізаційних мереж (більш ніж на дві третини), а половина перебуває в аварійному та ветхому становищі, яке призводить до непродуктивних витрат ресурсів. Тому доцільною постає розробка та реалізація проектів модернізації комунальної інфраструктури, а їх фінансування повинно здійснюватися із залученням приватних інвесторів з використанням механізмів публічно-приватного партнерства або на засадах корпоративної соціальної відповідальності на підставі прийнятої розпорядженням Кабінету Міністрів України № 66-р 24 січня 2020 рр. Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року. Це у свою чергу потребує створення сприятливого інвестиційного клімату, надання преференцій та пільг інвесторам або встановлення спеціальних режимів господарювання на постконфліктних територіях.

Таким чином, основними особливостями господарювання в сфері життєзабезпечення міст на постконфліктних територіях слід визнати необхідність створення відповідних умов та врахування дії чинників, які дозволять приймати та реалізовувати рішення, спрямовані як на подолання наслідків бойових дій та відновлення зруйнованих об'єктів інфраструктури, так і на модернізацію зношених основних фондів (включаючи споруди, обладнання, мережі), що сприятиме поліпшенню якості життя населення шляхом задоволення потреб у відповідних послугах, узгоджених за кількістю, якістю та вартістю, та вирішенню завдань подальшого соціо-еколого-економічного розвитку території.

Список використаних джерел:

1. Балусева О.В., Келембет О.С. *Методичні принципи відновлення деокупованих територій. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 8. С. 41–44.*
2. Михальська В.В. *Постконфліктні управлінські практики в економічній політиці. Політичне життя. 2018. № 2. С. 55-60.*
3. Полчанов А.Ю. *Постконфліктне відновлення як система. Економіка та держава. 2017. № 5. С. 33–39.*
4. Степанів Н.О., Єфременко В.В. *Напрями соціально-економічного розвитку постконфліктних територій. Збірник наукових праць Донбаської національної академії будівництва та архітектури. 2018. №1. С. 99-104.*
5. Колосов А. М., Снітко Є. О., Восьмачкина Н. В. *Реінтеграція Донбасу: суспільно-економічні аспекти. Економічний вісник Донбасу. 2018. №2. С.4-11.*

УДК: 332

С.І. МИКУЛАНИНЕЦЬ

кандидат економічних наук,
асистент кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

**ОЦІНКА ЛОГІСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ**

Ефективне формування та функціонування туристично-рекреаційного комплексу (ТРК) регіону неможливе без комплексного аналізу та дослідження ефективності функціонування всіх його складових елементів. Зокрема, виникає необхідність визначення: методичного інструментарію оцінки передумов формування та ефективного функціонування

ТРК; узагальнених показників, що дадуть можливість здійснити кількісну оцінку розвитку ТРК регіону з метою виявлення заходів спрямованих на покращення його діяльності.

Виходячи із вищесказаного, головним завданням такого аналізу є визначення резервів розвитку, оптимізація управління туристичними потоками регіону, ефективне управління туристичними ресурсами та прогнозування тенденцій функціонування ТРК на основі отримання системної інформації, яка в подальшому стане підґрунтям для вибору оптимального стратегічного курсу формування логістичного механізму розвитку ТРК регіону.

Сьогодні не існує загальноприйнятої методики аналітичного дослідження рівня логістичного потенціалу ТРК, проте, окремі розробки щодо вибору напрямків оцінки передумов формування та функціонування туристично-рекреаційної системи регіону все ж є.

Виходячи із визначення змісту логістичного механізму, основними його завданнями є: збереження кількості та якості рекреаційних ресурсів; задоволення потреб туристів; управління та оптимізація фінансових, інформаційних, туристичних потоків та потоків сервісних послуг. Для розробки логістичного механізму розвитку ТРК регіону необхідно врахувати особливості не лише логістичної системи, але й туристично-рекреаційної, це можливо провівши аналіз логістичного потенціалу ТРК регіону. На нашу думку застосування авторського підходу до методики визначення рівня логістичного потенціалу розвитку ТРК дозволить оцінити наявний потенціал, інтенсивність економічних потоків ТРК та визначити методи оптимізації наявних ресурсів.

Багато публікацій провідних вітчизняних і зарубіжних вчених присвячено дослідженням логістичного потенціалу регіону та визначенню рівня його розвитку: Коблянська І. І. [1], Мороз О. Д. [2], Уваров С. А. [3], Фрейдман О. А. [4], Смирнов І. Г. [5], Белякова Е. В. [6], Безносюк В. Д. [7], Апілат О. В. [8], Герасимчук З. В. [9] та ін. Проте питання оцінки логістичного потенціалу туристично-рекреаційного комплексу регіону не знайшли належного відображення.

У сучасній науковій літературі поняття «логістичний потенціал ТРК регіону» поки що не знайшло належного висвітлення. Більшість авторів оперують поняттям «логістичний потенціал регіону». Коблянська І. І. [1] під логістичними потенціалом регіону розуміє можливість регіональної системи забезпечувати оптимальні параметри економічних потоків у просторі та часі, які формуються як результат застосування логістичних методів управління. Зокрема Мороз О. Д. [2] стверджує, що логістичний потенціал регіону – можливості регіону в сфері господарської діяльності, пов'язаної із забезпеченням ефективного переміщення економічних потоків регіону, забезпечення ефективного транспортування, контроль за проведенням належним чином всіх вищевказаних функцій. Уваров С. А. [3] розглядає логістичний потенціал як сукупність елементів інфраструктурного комплексу логістики, які сприяють досягненню цілей підприємств у сфері організації регіональних та міжрегіональних поставок. Більш повне визначення дає Фрейдман О. А. [4, с. 23]: логістичний потенціал регіону – сукупність факторів та об'єктів логістичної інфраструктури, які сприяють виконанню завдань оптимізації матеріальних потоків у рамках реалізації стратегічних завдань регіонального та національного забезпечення. Дослідження логістичного потенціалу в туристичній галузі відображенні в працях Смирнова І. Г. [5], який під логістичним потенціалом розуміє максимально можливу чисельність відвідувачів за певний період часу, що не зашкодить стану туристичного ресурсу, екологічному навколишньому середовищу, забезпечить необхідний рівень комфорту туристів, не порушить усталений спосіб та умови життя місцевого населення.

Узагальнивши наведенні підходи до визначення поняття «логістичний потенціал регіону» та врахувавши особливості його застосування в туристичній галузі, спираючись на універсальну концепцію логістики пропонуємо розглядати логістичний потенціал ТРК регіону як здатність комплексу проводити оптимізацію різного роду потоків (ресурсних, транспортних, фінансово-інвестиційних, туристичних та ін.) у просторі й часі, шляхом застосування логістичного механізму.

Аналіз логістичного потенціалу ТРК регіону повинен спиратись на визначення його функціонально-структурної характеристики та кількісних параметрів оцінки. Науковці які досліджують логістичний потенціал регіону здебільшого виділяють наступні складові елементи: географічне розташування, природно-ресурсний потенціал, рівень соціального та економічного розвитку, інфраструктуру складову, транспортну та ін.. Зокрема Смирнов І.Г. [5] при оцінці логістичного потенціалу зосереджував увагу на туристичних потоках та матеріально-технічній базі забезпечення туристичної галузі.

На нашу думку основними елементами логістичного потенціалу ТРК є: територіально-ресурсний, інфраструктурний, транспортний, фінансово-інвестиційний та туристичний. Сукупність всіх елементів їх комплексна оцінка та взаємоузгоджене функціонування і визначає рівень логістичного потенціалу ТРК регіону. Надалі необхідно визначити методичні підходи до комплексної оцінки елементів логістичного потенціалу ТРК регіону.

Багато публікацій присвячено аналізу рівня розвитку логістичних систем в регіонах та туристично-рекреаційного комплексу регіону. Зокрема Белякова О. для проведення логістичного аналізу середовища регіону пропонує вивчати географічне положення регіону та здійснювати аналіз його соціально-економічного розвитку, що дозволить виявити проблемні зони і спрогнозувати темпи розвитку логістичної інфраструктури регіону [6]. Вважаємо, що методика О. Белякової може бути частково використана нами при розробці методики аналізу та оцінки логістичного потенціалу ТРК, оскільки в ній акцентується увага на вивченні географічного положення регіону, а також на оцінці рівня розвитку транспортної інфраструктури, яка в нашому дослідженні є елементом логістичного потенціалу ТРК.

Безносюк В. вважає, що для оцінки рівня розвитку рекреаційної сфери слід використовувати кількісні показники мережі санаторіїв і закладів відпочинку, а також їх співвідношення за потужністю надання послуг рекреантам [7]. О. Апілат у процесі здійснення аналізу розглядає рівень використання наявного ліжкового фонду об'єктів рекреаційної сфери [8]. На нашу думку, кількісні показники діяльності закладів відпочинку обов'язково повинні бути враховані при оцінці та аналізі логістичного потенціалу ТРК, адже це дасть можливість оцінити інфраструктурний елемент логістичного потенціалу ТРК.

Так, Герасимчук З. у своєму дослідженні аналізує рівень розвитку ТРК регіону шляхом визначення інтегрального індексу ресурсної забезпеченості ТРК регіону та інтегрального індексу туристичної освоєності регіону [9]. На нашу думку, побудована таким чином методика дозволяє визначити та порівняти рівні розвитку туристично-рекреаційної сфери в регіонах. Також актуальним для нашого дослідження є визначення туристичного потенціалу регіону, оскільки це дозволить реально оцінити можливості ТРК у задоволенні потреб рекреантів.

Як відомо, найсуттєвішим недоліком при використанні багатьох інтегральних показників є суб'єктивність при визначенні параметрів вагомості. Практично усі існуючі методики передбачають встановлення вагових коефіцієнтів шляхом залучення експертів. При цьому їх кількість та необхідний рівень кваліфікації залишаються дискусійними питаннями, а проблеми підбору експертів та впорядкування їхніх думок суттєво ускладнюють побудову інтегральної моделі.

Врахувавши переваги та недоліки вищеперахованих методик ми прийшли до висновку, що методика розрахунку інтегрального індексу логістичного потенціалу ТРК регіону повинна базуватися перш за все на принципах об'єктивності та мультикомпонентності. Для вирішення поставлених нами завдань потрібно оптимізувати перелік досліджуваних показників, перевести їх в індекси використавши форму запису індивідуальних індексів у вигляді суми стандартизованих за середнім значенням ознак. Індекси доцільно розраховувати шляхом порівняння значень певних параметрів по кожному з об'єктів з найкращими для досліджуваної сукупності регіонів або середньостатистичними значеннями.

Зауважимо, що в дослідженні при підборі вихідних даних для розрахунків ми будемо спиратися на дані офіційних джерел інформації, тому, в основному використовуватимемо критеріальні методи оцінки, абсолютні (натуральні, трудові, вартісні) та відносні показники.

Отже, узагальнюючи вищенаведені методики до оцінки рівня розвитку регіональної логістичної системи і рівня розвитку туристично-рекреаційної сфери регіону, ми пропонуємо авторський підхід до оцінки логістичного потенціалу ТРК регіону, який дозволить нам виявити потенційні можливості комплексу, його спроможність надавати туристам послуги високої якості за низькою ціною, а також забезпечувати їх належним сервісом.

Для якісної оцінки рівня логістичного потенціалу ТРК регіону доцільно використати дієві форми математично-статистичного аналізу. Для нашого дослідження результативними будуть такі методи як метод інтегральних показників, метод порівняння, метод групування, метод стандартизації показників тощо. Методична спрямованість розрахунків обирається залежно від мети та завдань аналізу.

Запропонований підхід до оцінки рівня логістичного потенціалу дає можливість оцінити як загальний рівень логістичного потенціалу ТРК регіону, так і рівень забезпеченості окремими складовими.

Кожна з розрахункових складових визначає рівень розвитку логістичного потенціалу ТРК в певній сфері, це дає можливість визначити напрямки стратегії розвитку ТРК регіону та нарощувати логістичний потенціал області (регіону) в сфері туризму та рекреації. Отримані результати оцінки логістичного потенціалу ТРК регіону дозволять органам державної та регіональної влади, місцевим органам самоврядування, бізнесу: приймати тактичні та стратегічні рішення в сфері інвестування та розвитку туристичної галузі регіону з врахуванням їх ефективності; зробити висновок про стан логістичної системи ТРК регіону та виявити резерви щодо вдосконалення критеріїв оптимальності витрат, мінімізації ризику.

Список використаних джерел:

1. Коблянська І. І. Логістичний потенціал регіону: сутність і методичний підхід щодо його оцінювання / І. І. Коблянська, Н. О. Рибалко, О. В. Міщенко // Вісник СумДУ. Серія "Економіка". – 2015. – № 2. – С. 23–30.
2. Мороз О. Д. Методика оцінки передумов формування регіональних логістичних систем [Електронний ресурс] / О. Д. Мороз. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Уваров С.А. Управление логистической инфраструктурой: проблемы становления и развития : доклад [Электронный ресурс] / С. А. Уваров. – Режим доступа: <http://www.yuzhno-sakh.ru/files/prodresyrs/logist>
4. Фрейдман О. А. Анализ логистического потенциала региона : монография / О. А. Фрейдман. – Иркутск: ИрГУПС, 2013. – 164 с.
5. Смирнов І.Г. Логістика туризму: Навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 444 с.
6. Белякова Е. В. Инновационное управление в региональных логистических системах / Е. В. Белякова // Проблемы современной экономики. – 2009. – № 2(26). – С. 156–165.
7. Безносюк В. Д. Організаційно-економічне та інформаційне забезпечення розвитку туристично-оздоровчого комплексу в регіонах України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.10.01 / В. Д. Безносюк / НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2001. – 19 с.
8. Апілат О. В. Підвищення якості послуг в туризмі: автореф. дис... канд.. екон. наук: 08.06.01 / О. В. Апілат / НАН України. – Харків, 2001. – 17 с.
9. Герасимчук З. В., Глядіна М. В. Регіональна політика розвитку рекреаційної сфери: механізм формування та реалізації / З. В. Герасимчук, М. В. Глядіна. – Луцьк: «Надтир'я», 2006. – 161 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>